

ZASKRBLJENOST Tesnobno čakanje

Medtem ko smo z veseljem sprejeli vest, da bo videmska pokrajinska uprava kljub očitnemu obotavljanju v mesecu maju končno priredila posebno konferenco, na kateri bo predmet razprave problematika slovenske, nemške in furlanske etnične skupnosti v videmski pokrajini, nikakor ne moremo mimo dejstva, da posebna komisija, ki je bila umeščena sredi letošnjega januarja na predlog Andreottijeve vlade, spi nekakšno spanje pravičnega. Takšne so namreč informacije, s katerimi razpolagamo in bi prav radi videli, da bi jih kdo od pristojnih oblasti zanikal.

Naglo se namreč bliža letošnji oktober, se pravi konec roka, do katerega bi vlada v skladu z obveznostmi, ki izhajajo z osimskega sporazuma, morala odobriti zakon o zaščiti splovske narodne manjšine v Furlaniji Julijski krajini. Do zdaj pa komisija, ki ima nalogo, da pripravi besedilo tega zakona, ni naredila ničesar konkretnega ali vsaj zelo malo.

Kot smo obveščeni, obstaja v okviru komisije težnja, da se dela zavlačujejo, saj niso med drugim bila rešena niti nekatera načelna vprašanja. Še vedno namreč prevladuje mnenje, ki ga je na umestitveni seji izrekel predsednik komisije, češ da velja obveznosti iz osimskega sporazuma le za Slovence iz tržaške pokrajine in ne za celotno slovensko narodno manjšino v Italiji, se pravi tudi za Slovence v goriški in videmski pokrajini. Pri tem se je predsednik skliceval na dejstvo, da je bil z osimsko pogodbo odpravljen posebni statut londonskega sporazuma iz leta 1954 in ga je treba po 8. členu osimske pogodbe nadomestiti z novimi zakonskimi normami v korist Slovencev na Tržaškem.

Že januarja smo v našem listu odločno zavrnila taščno modrovanje in pribili, da osimska pogodba ne govori o manjšinah le v svojem 8. členu, temveč tudi in predvsem v svojem uvodu, kjer je črno na belem rečeno, kako se obe pogodbenici (Italija in Jugoslavija) obvezujeta, da bosta s pomočjo notranjih norm zagotovili obema narodnostnima manjšinama (Slovcem v Italiji in Italijanom v Jugoslaviji) največjo možno zaščito. Očitno je, da ta zaščita ni bila mišljena samo za Slovence na Tržaškem, temveč za vso slovensko narodno skupnost, se pravi tudi za Slovence na Goriškem in v videmski pokrajini.

Gre torej za načelno vprašanje, ki ga mora vladna komisija čimprej rešiti, kajti v nasprotnem primeru nikakor ne moremo govoriti o globalni zaščiti slovenske narodne manjšine v Italiji, temveč le o jasnem poskusu — in ne samo poskusu — da se delu manjšine zanika pravica do lastne identi-

(Dalje na 2. strani)

Takoimenovani »7. komunike« Rdečih brigad, najden v torek v košu za smeti v Rimu — kako Rdeče brigade nagonsko čutijo, da spadajo na smetišče — je javil, da so usmrtili Alda Mora, prav za 30-letnico volitev 18. aprila 1948, s katerim je prišla Krščanska demokracija na oblast. Običajni frazerski slog kriminalcev s fiksno idejo »oborožene revolucije« govori o tridesetletni »diktaturi« Krščanske demokracije. Niti ni potrebno omenjati, da se razodeva v tem čekanju ne le popolno nerazumevanje parlamentarnega sistema, ampak tudi popoln prezir do pluralistične, večstrankarske demokracije.

V »komunikeju« je bilo tudi rečeno, da bodo našli Morovo truplo v blatu na dnu majhnega jezera, ki je znano kot »lago Duchessa« v približni višini 1800 metrov na meji med deželama Abruzzo in Lazio.

Seveda se je takoj začela velika akcija iskanja, pri kateri so udeležene vse skupine oboroženih in policijskih sil ter gasilci. Toda jezero je bilo še skoro povsem poledelelo, okrog njega leži sneg in nikjer ni bilo najti nobenih človeških sledov, po katerih bi se dalo sklepati, da so res prinesli Morovo truplo do jezera in ga vrgli vanj.

Razumljivo je, v kakšno tesnobo in napetost je to spravilo ne le Morovo družino, ampak vse preiskovavce in sploh vso javnost. Je bilo sporočilo Rdečih brigad pristno ali ne? Zakaj je naznačilo napačen kraj,

kjer naj bi iskali Morovo truplo? Kaj so hoteli doseči s to lažjo? Ali pa morda vendarle ne gre za laž, ampak za resnico, le da se še ni posrečilo najti trupla? Toda že samoj dejstvo, da trupla doslej niso mogli najti, vzbuja pri Morovi družini, pri vodstvu Krščanske demokracije in v javnosti nekaj rahlega upanja, da gre morebiti za potegavščino, pa naj je še tako neokusna in celo zločinska, ter da je Moro še živ. Zares bi naredile Rdeče brigade velikansko napako, če bi zares umorile Alda Mora, ker bi se dokončno izkazale samo kot tolpa blaznih morilcev brez vsakega političnega čuta. Ustvarile bi namreč Krščanski demokraciji mučenca, ki bi jo strnil bolj, kot je lahko storil Moro, dokler je bil še živ, in čut vzajemnosti bi nedvomno prinesel Krščanski demokraciji tudi še večjo politično oporo v javnosti, kot jo je imela doslej. Javnost bi pač videla v njej najsigurnejše jamstvo pred ofenzivo divjaštva in nihilizma, kot ga predstavljajo Rdeče brigade in vsi, levi in desni ekstremizmi, ki se grede revolucije ali prevratništva.

Pričakovati je, da to tesnobno čakanje ne bo dolgo trajalo in da bo Morova usoda v kratkem razkrita, morda od samih Rdečih brigad, s kakim bolj stvarnim in resničnim sporočilom, čeprav spet povezanim z blaznimi grožnjami, kot je bilo to. Možno je pa seveda tudi, da bodo kriminalci na-

(Dalje na 8. strani)

MORO PODLEGEL MAMILOM?

Glede na to, da se je takorekoč razblinil v nič »proces«, ki so ga imeli rdeči brigadisti v načrtu proti Aldu Moru in so ga komaj začeli, ter da Morova smrt absolutno ni v njihovem interesu, ker jih oropa dragocenega izsiljevalnega sredstva, Krščanski demokraciji in vsej italijanski demokraciji pa daje v roke nov silovito močan argument proti prevratni propagandi Rdečih brigad, saj ponovno potrjuje, da niso drugega kot morilska tolpa, se je pojavilo mnenje, da je Moro sicer res mrtev, vendar pa ga niso hote umorili, ampak je podlegel prevelikim dozam mamil. Da so mu dajali mamil, ne more biti nobenega dvoma, kajti v bistrem zavestnem stanju ne bi nikoli napisal takih pisem, kot jih je napisal, zlasti zadnja. Voljo in ponos so mu lahko zlomili le s tem, da so mu zameglili zavest z močnimi dozami mamil, ki pa jih

je očitno prenašal težje, kot so si predstavljali. Najbrž so povečavali doze, ko Moro ni pariral tako, kot so hoteli, dokler niso prestopili kritične točke.

To bi morda lahko razkrila obdukcija, a prav zato bodo skušali na truplu zakriti sledove bodisi s tem, da so ga res potopili, obteženo s kamni ali železjem, v vodo, ali da ga bodo sežgali ali kako drugače razkrojili. Če bi bilo namreč nedvoumno potrjeno, da je napisal Moro pisma pod vplivom mamil, bi se s tem izjalovil ves namen »procesa« in »pisem«.

Zanimivo je, da se je pojavila domneva, da je Moro že mrtev in da je podlegel mamilom, še preden je prišlo sporočilo Rdečih brigad o njegovi smrti. Drugače si namreč ni bilo mogoče razložiti dejstva, da že toliko časa ni bilo več glasu od njega.

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 23. aprila, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Nediški zvon (Laura Bergnac). 10.15 Vedri zvoki. 10.30 Koga smo srečali? 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Črnuh«, napisal Franjo Kumer. Prvi del: »Ugrabitev«. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.20 Poslušajmo spet. 14.00 Poročila. 15.00 Sport in glasba 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 24. aprila, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Pevci. 9.30 S kuhinjo po svetu (Ivana Suhadolc). 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Biti ženska. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Poslušali boste. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenski zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba. 15.00 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin). 15.30 Poročila. 16.30 Mladi izvajalci. 17.00 Poročila. 17.05 G. Puccini: »Dekle z zlatega zahoda«. 18.00 Poročila. 18.05 Trst in prometne zveze. 19.00 Poročila.

: : TOREK, 25. aprila, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Prijateljsko. 9.30 Naši nepoznani znanci (Bruna Pertot). 9.45 Pesmi odporništva. 10.15 Koncert - vmes (10.35 cca): Pisma Marie Isabelle Marenzi. 11.00 Poročila. 11.05 »S strani Matajurj nebo se jasni«. 11.35 Plošča. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Zborovska glasba. 13.20 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Motivi iz filmov. 15.30 Top lestvica. 16.30 Čudoviti otroški svet. 17.00 »Dele z zlatega zahoda«. 17.45 Glasbena panorama. 18.00 Problemi slovenskega jezika. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : SREDA, 26. aprila, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Lahka glasba. 9.30 Roža mogota (Irena Zerjal). 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.45 Koncert. 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole. 11.00 Ljudje in dogodki. 11.30 Poročila. 11.35 Glasbena medigra. 12.10 Pojmo. 13.00 Poročila. 13.15 Naši zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Kličite Trst 31055. 15.30 Poročila. 16.30 Otroci pojo. 17.00 Poročila. 17.05 Puccini: »Dekle z zlatega zapada«. 17.35 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Mesečnik«. Satirična oddaja. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 27. aprila, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Jazz. 9.30 Mali oglasi. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole. 11.05 Družina. 11.30 Poročila. 11.35 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 »Primorska poje«. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.20 Evergreeni. 15.30 Poročila. 15.35 Odprimo knjigo pravljic. 17.00 Poročila. 17.05 Klavirski duo Alenka in Igor Deževa. 17.30 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Slovenska politična in socialna misel. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : PETEK, 28. aprila, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Tuji pevci. 9.30 Iz beležnice Borisa Pahorja. 9.35 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.35 Rojstna hiša naših velmož. 11.00 Oddaja za srednjo šolo. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Opera. 12.45 Vloga demokratičnega združevanja pri kulturni in omikani rasti države. 13.00 Poročila. 13.15 »Primorska poje«. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 XY odgovarja. 14.30 Veliki izvajalci. 15.30 Poročila. 15.35 Mladi in glasba (Tomaž Simčič). 17.00 Poročila. 17.05 Godalni kvartet. 17.20 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Kulturni dogodki. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 29. aprila, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Motivi. 9.30 Pregovori. 9.45 Glasba. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Kulturno pismo. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Ljudske pesmi. 13.35 Izbor iz operet. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Gremo v kino (Sergij Grmek). 15.00 Tekmujte s Petrom (Peter Cvelbar). 15.30 Poročila. 16.30 Svet očeli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.05 »Agamenon«. Napisal Aishil. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Zakaj je Slovenska skupnost proti zakonu o gorskih skupnostih

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je 18. aprila letos zasedalo v Jamljah in razpravljalo o važnih perečih problemih. Poseben poudarek je deželno tajništvo SSK dalo tragičnim dogodkom, ki so zajeli italijansko državo. S tem v zvezi je tajništvo izdalo tiskovno poročilo, v katerem je med drugim rečeno, da je val političnega nasilja dosegel višek, ki je zdramil iz neodločnosti in pasivnega zadržanja vse politične in družbene sile. Ne smemo namreč pozabiti — poudarja komunike SSK — da rdeče brigade, ki se s cinično predrznostjo ponasajo s svojimi terorističnimi metodami in dejanji, niso nastale včeraj, ampak so dobile vzpodbude za svoje delovanje v zadnjih desetih letih, ko so z lahkoto dobile politično in moralno kritje v političnih si-

lah, ki že po svoji naravi in ideologiji zasledujejo rušenje državnih struktur.

Kot demokrati in državljani, nadaljuje tiskovno poročilo SSK, odločno odklanjamo nasilje tako posameznikov kot oblastniških skupin. Posebej odklanjamo nasilje kot pripadniki slovenske narodne skupnosti. Zato brezkompromisno obsojamo teroristične metode političnega boja, kot se jih v praksi poslužujejo ljudje, ki se danes imenujejo rdeči brigadisti, jutri morda črni in podobno.

Razbohotenemu nasilju in terorizmu naj pristojne oblasti napravijo konec, pravi tiskovno poročilo deželnega tajništva SSK. Začeti je treba takoj in pri koreninah, obenem pa je treba ozdraviti razmere, s katerimi se skušajo opravičevati pojavi in nasilja ter njihovi pobudniki.

V nadaljevanju se je deželno tajništvo razpravljalo o važnih perečih problemih, s katerimi se danes sooča Slovenska skupnost in z njo vsi Slovenci v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Po obširnem poročilu deželnega tajnika se je razvila med drugim razprava o deželnem regulacijskem načrtu, o deželnem zakonu za gorske skupnosti, o pripravah na bližnje deželne in upravne volitve pri nas.

Glede zakona o gorskih skupnostih je deželno tajništvo z zadovoljstvom podčrtalo dejstvo, da je deželni svet sprejel predlog svetovalca SSK Štokerja in odobril amandma, ki pravi, da mora biti slovenska narodna skupnost, ki živi v posameznih gorskih skupnostih, zaščitena v svojih etničnih, kulturnih in drugih aspektih. Za amandma SSK so glasovali vsi, razen MSI.

Deželno tajništvo pa je obžalovalo dejstvo, da vladne stranke niso šle dalje in sprejele amandma SSK. PSI ter KPI, ki so predvidevali uzakonitev slovenskega jezika v gorskih skupnostih, kar bi z velikim zadoščenjem sprejelo predvsem prebivalstvo tržaškega in goriškega Krasa, Brd, Beneške Slovenije in Kanalske doline, to je področja, kjer Slovenci strnjeno živimo že stoletja. Ker amandma SSK, ki je to zahteval, ni bil sprejet, je deželni svetovalec SSK glasoval proti zakonu, čeprav ima drugače pozitivne plati.

Deželno tajništvo je ob koncu odprlo razpravo o pripravah Slovenske skupnosti na volitve in sklenilo temu vprašanju posvetiti kar največ časa, zato bo predsednik Bratuž sklical v mesecu maju deželni svet SSK, ki bo volitvam in pripravam nanje posvetil izčrpno diskusijo.

—o—

Tesnobno čakanje

(nadaljevanje s 1. strani)

lašč zavili Morovo usodo v skrivnost, da bi tako še zaostri napetost in povečali občutek negotovosti v državi ter se napravili še bolj misteriozni. Morda imajo v načrtu tudi kaka izsiljevanja. O tem vlada trenutno še popolna nejasnost.

ZASKRBLJENOST

(nadaljevanje s 1. strani)

tete in torej do obstoja in nadaljnega razvoja.

Zaskrbljenost vzbuja v tem pogledu stališče videmske Krščanske demokracije, to je stranke, ki ima največji vpliv tudi v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini, po katerem se sicer tamkajšnji slovenski skupnosti priznana pravica do ohranitve lastnega narečja in običajev, a se zanika dejstvo, da so tudi Benečani in ostali Slovenci v videmski pokrajini del slovenske narodne manjšine v Italiji in del slovenskega naroda. Po takšnem za lase povlečenem modrovanju bi torej globalna zaščita, ki jo predvideva osimska pogodba, veljala le za Slovence na Tržaškem in na Goriškem, medtem ko bi Slovenci v videmski pokrajini bili prepuščeni samim sebi oziroma bi imeli pravico da gojijo svoje narečje in svoje običaje, ne da bi imeli kaj skupnega s svojimi brati na Goriškem in Tržaškem.

Gre, kot vidimo, za staro pesem, ki jo poslušamo že desetletja. Ni treba, da posebej poudarimo, kako je takšna politika kratkovidna, saj ne obeta in tudi ne more obetati ničesar dobrega. Upati je, da bo konferenca, ki jo bo priredila videmska pokrajinska uprava, postavila celotno problematiko slovenske manjšine v pravo luč, kar bi imelo tudi svoje posledice za delo vladne komisije v Rimu.

V tej komisiji, ki šteje skupno 20 članov, je le pet pripadnikov slovenske narodne skupnosti, kar pomeni, da so odločno v manjšini, medtem ko bi načelo pravičnosti in tudi politična oportunitet zahtevali, da bi bila komisija sestavljena na paritetni osnovi.

Pritrditi vsekakor moramo deželnemu vodstvu Slovenske skupnosti in tudi predsedniku Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki se zavzemata za pospešitev dela vladne komisije in ki že načrtujeta akcijo, da bi se to doseglo. Spet nauk, da nam ne bo nihče ničesar daroval, če se ne bomo sami odločno in vztrajno zavzemali za svoje pravice.

Odločen nastop Georgijcev za narodne pravice

V našem listu smo že mnogokrat opozorili na načrte velikoruskega imperializma, ki skuša pod krinko komunizma oziroma sovjetske stalinistično-komunistične ideologije raznaroditi druge sovjetske narode in ustvariti iz njih nekaj skupni sovjetski narod, kateremu pa naj bi dal pečat ruski narod. V resnici ne gre seveda niti za to, kajti Rusi gotovo niso pripravljeni, da bi se odpovedali svojemu narodnemu imenu in značilnostim. Pod takoimenovanim »sovjetskim ljudstvom«, kot ga ima v mislih nova sovjetska ustava, ki pa izraža že staro in znano težnjo, se skriva v resnici že iz carskih časov znani nasilni ruski imperializem, ki se skriva zdaj za drugačno ideologijo in frazeologijo ter uporablja delno drugačna sredstva, a katerega cilj je isti: odvzeti neruskim narodom njihovo narodno zavest in individualnost, jih pripraviti do tega, da bodo sprejeli ruski jezik za svoj in omogočiti vsepovsod naseljevanje ruskega živilja, da bi Rusi dobili večino, in jih tako za vedno priklenili na Rusijo. Marsikje se je ta načrt že posrečil. Nekatere obsežne sovjetske republike v Srednji Aziji imajo že več rusko govorečega kot domačega prebivalstva, ki je tako potisnjeno na lastnem ozemlju v manjšino. Podobna usoda že akutno grozi malim baltskim in kavkaškimi narodom.

To nevarnost prinaša s seboj zlasti industrializacija, ki povzroča, da se naseljuje na ozemljih drugih narodov na milijone Rusov (ki predstavljajo približno 50 odstotkov sovjetskega prebivalstva), pa tudi drugih narodnosti. A vedno je ruščina uradni občevalni jezik tako priseljencev, kajti po vsej državi je ruščina obvezna v šolah in ima tako vlogo uradnega jezika in »cementa«, ki naj drži vse sovjetske narode skupaj in jim omogoči sporazumevanje. To je seveda posledica ruskega centralizma, kajti sovjetska federacija ni zveza enakopravnih republik in narodov, ampak piramida, katere vrh je Rusija oziroma njena prestolnica Moskva, ostali pa podnožje. Vse odločitve so sklenjene v Moskvi, ki pa je bolj center Rusije kot zvezna prestolnica, bolj izvor centralizma kot stičišče vseh sovjetskih narodov. Celo Ukrajina in Bela Rusija sta že močno raznarodeni in ruščina dejansko prevladuje nad ukrajinskim in beloruskim jezikom tudi v tisku in na univerzah.

Nova sovjetska ustava je to stanje in tendence še bolj utrdila in okrepila. Pod nacionalizmom v Sovjetski zvezi ne razume-

vajo ruskega imperializma in šovinizma, ki zagovarja celo carski kolonializem in imperializem pod izgovorom, da je prinesel srednjeazijskim in kavkaškim narodom (ter seveda Ukrajincem) tehnološki napredek in jim »ustvaril tako delavski razred, ki je nosilec revolucionarnih idej in napredka«. Za nacionalizem in šovinizem je označen odpor drugih narodov proti tem osvajačnim velikoruskim težnjam in venomer lahko slišimo in beremo o obsodbah takih »nacionalistov« v vseh sovjetskih republikah, le ne v Rusiji sami. Pri tem ne gre samo za kake nekomuniste, ampak tudi za partije, kot je bil znani ukrajinski publicist Džuba, ki je napisal pred leti slovitno, v zahodne jezike prevedeno knjigo o porusenju Ukrajine in drugih neruskih dežel, zaradi katere se je moral pokoriti v ječi, iz katere je bil šele nedavno izpuščen, potem ko je napravil »avtokritiko«. Kot znano, je prineslo tudi ljubljansko »Delo« pred časom obširen članek, ki je razkril namen nove sovjetske ustave, da ustvari »sovjetski narod« in zagotovi porusenje vse države. Uganka je, kako spravljajo sovjetski (ruski) voditelji to v sklad z marksističnimi pogledi na narodno enakopravnost in s prvotnimi Leninovimi idejami o pravicah vseh narodov do lastne države.

Toda odpor proti porusenju se vendarle, kljub hudim kaznim, nadaljuje, tako v balt-

skih deželah kot v Ukrajini in v kavkaških deželah. Pretekli petek je prišlo v georgijskem glavnem mestu Tbilisiju do ljudske demonstracije proti temu, da je bil izločen iz osnutka nove georgijske ustave (po zgledu zvezne ustave so morale spremeniti ustavo tudi vse republike) člen, ki bi zagotovil, da je georgijski jezik uradni jezik georgijske republike. Z izključitvijo takega člena iz republiške ustave so upale srednje oblasti zagotoviti »enakopravnost« ruščine v Georgiji, kar seveda pomeni, da bi hoteli vsiliti ruščino za glavni uradni in občevalni jezik in tako počasi jezikovno porušiti Georgijce, enako kot druge narode. V 75. členu osnutka nove georgijske republiške ustave, ki je bil objavljen 24. marca, je samo rečeno, da je uporaba georgijskega jezika »zajamčena« v državnih in javnih organih, v kulturnih in drugih ustanovah, medtem ko je prejšnja georgijska ustava iz l. 1922 določala, da je georgijsčina uradni jezik republike. Osnetek nove ustave tudi določa »enakopravnost« ruščine z georgijskim jezikom. To so sklenili sestavljavci nove ustave (oblasti) seveda na zahtevo Moskve, niso pa računali z ljudskim odporom. V Georgiji je nastal velik nemir in zaskrbljenost in začele so se polemike.

V petek, 14. t.m. je zasedal v Tbilisiju plenum centralnega komiteja komunistične partije Georgije, da bi obravnaval to vprašanje.

V času zasedanja plenuma centralnega komiteja se je odvijal po mestnih ulicah spreved, ki je trajal nekaj ur in v katerem

(Dalje na 8. strani)

Dežela za italijansko manjšino v Istri

Že od svoje ustanovitve je dežela Furlanija - Julijska krajina vedno s posebno pozornostjo sledila italijanski manjšini v Istri in na Reki, kot je z druge strani bila pozorna na slovensko manjšino v Furlaniji - Julijski krajini, poroča agencija »Italia«. Do tega jo je vodilo prepričanje, da predstavljajo manjšine dejavnik, ki bogati države in skupnosti, v kateri živijo, ter pospešuje sodelovanje med državami, zlasti če so manjšine prisotne na obeh straneh meje. Italijansko manjšino v Jugoslaviji združuje Združenje Italijanov v Istri in na Reki, v katerem okrilju deluje več društev in krožkov, izhajajo en dnevnik in tri revije, obstaja 10 amaterskih odrov, 5 folklornih skupin, 10 zborovskih ansamblov in 3 tamburaški ansambli. Italijanska etnična manjšina razpolaga z 18 otroškimi vrtci, 29 osemletkami in 13 srednjimi šolami, poleg tega pa ima še italijansko sekcijo na pedagoški akademiji v Pulju. Posrednik skrbi

deželne uprave za italijansko manjšino je Ljudska univerza v Trstu. V teh dneh je deželna uprava pripravila zakonski ukrep, s katerim bodo v letošnjem finančnem letu nakazali Ljudski univerzi 100 milijonov lir za delo med italijansko manjšino v Jugoslaviji. Gre za izključno kulturnoprosvetno delo, štipendije, umetniške razstave, potovanja in publikacije.

—o—

Bo Cossiga odstopil?

Najnovejši dogodki v zvezi s preiskavo o Morovi ugrabitvi so razodeli hudo neučinkovitost preiskovalnih organov. Gol slučaj je pripomogel, da je bil odkrit v Via Gradoli, nedaleč od Via Fani, kjer je bil ugrabljen Moro in pobita njegova straža, brlog teroristov, v katerem so se mudili še nekaj ur pred odkritjem. Le dejstvo, da so pozabili zapreti pipo v kopalnici, ko je zmanjkalo vode, in je potem, ko je spet pritekla, začela med njihovo odsotnostjo poplavljeni malo stanovanje, jih je izdalo, vendar so po nerodnosti tistih, ki so prvi stopili v brlog, lahko pravočasno ušli. V brlogu pa so našli celo skladišče orožja, razstreliva in druge teroristične opreme. Sklepajo, da je morala biti tam centrala, kjer so zasnovali in od koder so vodili Morovo ugrabitev. Dokaz za to so tudi uniforme civilnih letalcev, ki so jih našli v brlogu, povsem enake tistim, v

(Dalje na 6. strani)

Italijanski parlamentarci v Jugoslaviji

Na povabilo jugoslovanskega zveznega parlamenta je te dni bilo na obisku v Jugoslaviji odposlanstvo italijanskih parlamentarcev. V Beogradu jih je sprejel predsednik zveznega parlamenta Kiro Gligorov. Med razgovori je bila med drugim poudarjena veljavnost osimske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo, ki je po splošnem mnenju v popolnem skladu s sklepnim doku-

mentom o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki je bil podpisan v Helsinkih. V sredo, 18. t.m., je italijansko odposlanstvo bilo na obisku v Ljubljani, kjer sta ga sprejela Edward Kardelj in Marijan Breclj. Odposlanstvo je predčasno zaključilo obisk v Jugoslaviji zaradi vesti o umoru poslanca Alda Mora.

IZ NABREŽINE:

S kritično podporo Slovenske skupnosti odobren občinski proračun za leto 1978

Devinsko nabrežinski občinski svet je v torek, 11. t.m., odobril proračun z glasovi KPI in PSI, ki sestavljata koalicijo, in s podporo SSk, ki je bila že tretjič odločujoča.

Seja se je pričela s soglasno odobritvijo resolucije, ki obsoja fašistični napad s kamnjenjem na Kulturni dom v Trstu in poziva oblasti, da končno odkrijejo krivice teh gnusnih napadov. Podžupan Caldi (PSI) je izjavil, da se bo pri proračunu dobrohotno vzdržal; Colja (PSI) pa je v glavnem opozoril na velike težave, s katerimi se je moral odbor boriti pri sestavljanju proračuna ob upoštevanju vseh novih zakonskih določb o javnih financah. Poudaril je, da je izid glasovanja zelo važen za nadaljnji obstoj odbora. Terčon je v svojem daljšem posegu v imenu SSk najprej analiziral novi način upravljanja, ko smo priča, da manjšinski odbori vodijo skoro večino občin, pokrajini, dežel ter celo vlade. To je posledica sedanjega težkega ekonomskega in političnega položaja ter še nejasne slike nove državne usmeritve. Tudi naša občina, je nadaljeval Terčon, se je oprijela te logike in zlasti z izsiljevanjem SSk skušala doseči na demagoški način tisto, česar ni dosegla z glasovi. Edina slovenska stranka je v Nabrežini zavzela odgovorno stališče in najprej samostojno, brez kakšnih sporazumov, podprla prvi proračun leta 1976, nato je lansko leto sklenila sporazum s KPI in PSI, ki je zadeval vsa za slovensko manjšino važna vprašanja in zlasti vprašanje rešitve urbanističnih problemov. KPI in PSI sta se tudi na pokrajinski ravni obvezali, da se bo za vsa vprašanja skušalo poiskati skupne rešitve s SSk. V ta namen je bila ustanovljena tudi politična komisija treh strank, ki pa se je žal sestala le štirikrat v vsem letu.

Predstavniki SSk je očital občinski upravi, da je največkrat postavljala občinski svet in seveda tudi vse stranke, ki so v njem zastopane, pred že sprejete odločitve in to zlasti, ko so se interesi dveh največjih strank ujemali. Za Slovence je bila najhujša odločitev KPI in PSI v zvezi z imenovanjem občinskih predstavnikov v šolske ograde. Ti dve stranki sta se izneverili sprejetim obveznostim v skupni šolski komisiji ter se podredili strankarskim interesom, ki so bili v kričečem nasprotju s praviimi slovenskimi koristmi in z načeli demokracije. Načelnik skušpine SSk je obžaloval, da uprava ni bila sposobna povečati dohodkov iz davkov na dodatno vrednost

nepremičnin, čeprav je SSk v občinskem svetu postregla z zelo zanimivimi podatki o kupoprodajnih pogodbah.

SSk se dalje zdi zadržanje odbora v zvezi z nedavno odobritvijo in predvsem bistveno spremembo Splošnega regulacijskega načrta s strani dežele zelo megleno in premalo odločno. To še enkrat kaže, da se edino SSk dosledno bori za pravice naravnega razvoja domačinov. Zato je Terčon tudi odločno zahteval, da urbanistična občinska komisija takoj začne z delom, da se pripravijo konkretni predlogi za razvoj kraških vasi ob upoštevanju naravnih potreb domačinov.

Terčon je potem ožigosal trmoglavost uprave, da se ustanovijo davčni sveti, kar je po mnenju SSk popolnoma odveč za tako občino, kot je nabrežinska. Odbor sam naj si v skladu z zakonom prevzame odgovornost, da prijavi morebitne davkopačevalce, ki pa jih med domačini gotovo ni, saj je Slovincem popolnoma tuja tista miselnost, ki je zakoreninjena po Italiji, kako »potegniti« državo s tem, da se ji utaji dohodke. SSk je z zaprepaščenostjo vzela na znanje trditev predstavnika občinskega odbora, ki je na javnem sestanku s predstavniki neke gradbene zadruga izjavil, da je potrebno izdelati področne načrte za ljudske gradnje tudi do 1000 stanovanj. V tem vidi SSk ponoven in nov način raznarodovanja, zato se bo temu uprla. SSk, je dejal njen predstavnik, bo pristala le na gradnjo

tistih in tolikih ljudskih hiš, ki zadoščajo *izključno* le potrebam domačinov in ki ne bodo ogrožale narodnostnega ravnotežja.

Eno zadnjih vprašanj, katerega se je Terčon dotaknil, je bilo v zvezi s še nepripravljenim in neodobrenim pravilnikom za najem občinskih kamnolomov. Prejšnja uprava v županom SSk na čelu je že skoro dokončno dosegla soglasje kamnarjev za nov pravilnik, ki je vsekakor prinesel občini nad 20 milijonov za leto 1975 namesto prejšnjih pet. Sedanji odbor pa je, kljub večkratnim opominom SSk, posvetil premalo pažnje rešitvi tega problema; še več, sedanja uprava je že par mesecev po svoji izvolitvi obnovila že zamrznjeno pogodbo za najem nekega občinskega kamnoloma prav tistemu podjetju, ki je grozilo velikemu številu delavcev z odpusti. Ta pogodba seveda ni upoštevala tistih obvez nasproti občini, ki so jih industrijci v bistvu že sprejeli pod prejšnjo upravo. Torej tudi pri reševanju tega vprašanja, ki zadeva eno redkih občinskih bogastev, se uprava ni izkazala kot dovolj odločna.

SSk ne more biti zadovoljna s takim vodenjem občine, je zaključil predstavnik slovenske skupnosti, saj je uprava kazala vse premalo volje za reševanje vprašanj, ki zadevajo Slovence. Vsedržavne stranke so še enkrat pokazale, da skrbijo le za svoje koristi in da se soočijo s slovenskimi problemi le pod pritiskom. SSk ne zaupa več verodostojnosti uprave, zato bo budno sledila vsemu dogajanju na občini ter s konstruktivno kritiko doprinašala svoj delež ker se zaveda svoje odgovornosti v tem hudem političnem trenutku. Nepojmljivo je, da bi se dva meseca pred volitvami spreminjala politična zaveznitva, zato — je dejal Terčon — bo SSk vendarle dala svoj tehnični glas za proračun, kot je to odgovorno z večino glasov odločil sekcijiski občni zbor.

Premiki v tržaški Cerkvi in Slovenci

Tržaška Cerkev doživlja zadnje čase pomembne novosti. Nekaj se premika tudi v odnosu do Slovencev v njej ter v slovenski katoliški skupnosti sami.

Po letih nepremičnosti je prineslo nekaj živahnosti tržaško škofijsko zborovanje, ki ga je predlagal že apostolski administrator Cocolin. Poseben pripravljalni odbor je začel z delom. Novi škof Bellomi je dosti svojih dosedanjih energij posvetil ravno zborovanju in njegovim desetim komisijam, ki obravnavajo posamezna pastoralna vprašanja. Pomembna datuma sta pri tem 1. julij 1977, ko je bila zamisel javno sprožena v širokem krogu na srečanju pri Sv. Mariji Veliki, in 17. januar letos, ko so v istih prostorih začeli z delom po komisijah. Vseh prijavljenih je okoli 600, ob plenarnih srečanjih komisij pa se vrstijo seje podkomisij, skupna molitvena srečanja, tiskovne konference, članki v časopisju, tako da je škofija še kar seznanjena s potekom dela. Škofijsko zborovanje naj bi se zaključilo jeseni, ko bodo prišle komisije skupaj in poročale o vseh razpravah in spoznanjih. Verjetno ne bo prišlo do kakih sklepov in določb, vendar je sam škof izjavil, da pač ne bo mogel mimo novega duha, ki prihaja iz tega skupnega dialoga duhovnikov, redovnikov, redovnic in laikov.

Ob vseh prizadevanjih, da bi tudi tržaška Cerkev dobila novega zagona, poglobitve in pričevalne moči, je za nas posebej zanimiv odnos do slovenske skupnosti v tržaški škofiji.

Slovenskim predstavnikom, ki bliže sledijo delu in ki so prisotni v pripravljalnem odboru ter komisijah, je uspelo, da so po dolgih letih ponesli slovenski jezik na plenarna zasedanja, slovensko problematiko pa v delovne sporede. Priznati je treba, da so italijanski soudeleženci to sprejeli z dokajšnjo naravnostjo.

Slovenci so v majhnem številu prisotni skoraj v vseh komisijah, pomembno delo pa vršijo v 4. komisiji. Ta se bavi izključno z dušnopastirskimi vprašanji slovenskih vernikov. Komisija je mešana, dela pa potekajo večinoma dvojezično, prav tako so pisani zapisniki in podobno. Njen delovni načrt je zelo obširen, saj gre od cerkvenih dokumentov o pravicah manjšin preko zgodovine Slovencev na Tržaškem do konkretnih vprašanj dušnopastirske oskrbe v središču mesta, možnega sodelovanja med narodnostnima skupnostima v liturgiji ob večjih praznikih, iskanja vzrokov za versko mrtvijo marsikje, reševanja napetosti med Cerkvijo in svetom in podobno. V četrti ko-

(Dalje na 8 strani)

Pred mednarodnim sejmom Espomego

V četrtek prejšnjega tedna je predsednik goriške trgovinske zbornice Delio Lupieri priredil v Gorici tiskovno konferenco, na kateri je obrazložil spored 8. mednarodne razstave »Espomego«. Sejem se bo začel 29. aprila in bo trajal do 7. maja. Na razstavišču so v teku zadnja dela. Predsednik Lupieri je opozoril, da bo letos na razpolago nov paviljon, v katerem bo med drugim samopostrežna restavracija. Ureditev tega paviljona pa se bo nadaljevala po že odobrenem načrtu, ki predvideva med drugim kongresno dvorano s 300 sedeži.

Letošnji mednarodni sejem v Gorici se razteza na površini 20 tisoč kvadratnih metrov. Prisotnih bo kakih 120 razstavljalcev, med njimi bodo uradno zastopane Jugoslavija, Avstrija in Madžarska.

Novice z Goriškega

Znani ansambel »Lojze Hlede« iz Števerjana, ki goji ljudsko zabavno glasbo in pogosto nastopa po prireditvah v zamejstvu in v Sloveniji, praznuje letos 10-letnico ustanovitve. Ob tej priložnosti je priredil jubilejni koncert v števerjanskem Sedejevem domu, ki je bil vnedeljo, 13. t.m.

Posoška federacija KPI in občinski komite ZKS iz Nove Gorice sta priredila dvodnevno razpravo o osimskem sporazumu s posebnim oziranjem na bodoči gospodarski, kulturni in družbeni razvoj ter sodelovanje v obmejnem pasu. Zborovanje je prvi dan, 14. t.m., bilo v komorni dvorani Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici, naslednjega dne pa v palači Attems v Gorici.

Kakor poroča ljubljanski verski list »Družina«, so imeli na letošnjo tiho nedeljo v Bovcu nenavadno novomašno slovesnost. Svojo prvo mašno daritev je obhajal 54-letni Anton Čujec, dosedaj profesor matematike in fizike na nekem kanadskem collegeu. Namesto slavnostnega govora je domači župnik intervjuval slavljence o tem, zakaj se je v zrelih letih odločil za duhovniški poklic.

Primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec«, v katerem pojejo v glavnem študentje na ljubljanski univerzi, doma s Primorskega, prireja v soboto, 22. t.m., slavnostni koncert v Ajdovščini v počastitev 25-letnice ustanovitve. Zapeli nam bodo sedanji pevci, nekaj pesmi pa tudi nekdanji člani zbora. Koncert bo v Kulturnem domu s pričetkom ob 20. uri.

Rupa - Peč

Prezgodnja smrt mladega moža

V začetku prejšnjega tedna se je po Goriškem hitro razširila vest, da je za posledicami hudih poškodb, dobljenih v prometni nesreči, umrl mladi domačin Ivo Tomažič iz znane rupenske družine. Nesrečni pokojnik, sicer doma iz Rupe, je po poroki živel na Peči, odkoder se je v ponedeljek zvečer namenil, da obiše starše. Na pot se je odpravil s svojim fiatom 600, vendar ni prišel do cilja, saj se je pri gostilni Ožbot

Med razpravo je predsednik Lupieri pojasnil, da se letošnjega sejma po vsej verjetnosti ne bo udeležilo poljsko podjetje, ki gradi športne čolne, kar je posledica dejstva, da je Italija omejila tak uvoz. Povedal pa je, da je trgovinska zbornica navezala stike z grškimi in turškimi podjetji, ki so pokazala zanimanje za goriško gospodarsko

prireditve in bodo po vsej verjetnosti prihodnje leto prisotna na sejmju.

Za časa sejma so predvidene številne prireditve. Tako bo v sredo 3. maja mednarodno srečanje, na katerem bodo razpravljali o vodnem športu, v nedeljo 7. maja pa bo srečanje, na katerem bodo razpravljali o vprašanih avtoprevoznih. Goriški sejem »Espomego« se je namreč nekako specializiral na ti dve področji. 1. maja bo dan Koroške, 5. maja dan Jugoslavije in 6. maja dan Madžarske.

Izšla je aprilaska številka »Števerjanskega vestnika«

Izšla je aprilaska številka »Števerjanskega vestnika« z mnogimi aktualnimi članki. Na uvodnem mestu prinaša nekaj vesti iz domačega kulturnega življenja, od katerih omenjamo zlasti nastop mešanega pevskega zbora »F.B. Sedej« na reviji »Primorska poje« v Trstu in 10. obletnico ustanovitve ansambla »Lojze Hlede«. Na naslednji strani je objavljeno poročilo o zadnji seji občinskega sveta, ki je bila dne 31. marca. Na njej so soglasno odobrili obsodbo zaradi ugrabitve posl. Alda Mora in pokola njegove osebne straže, prav tako pa so odobrili nekoliko popravljen proračun za leto 1978. Občinski svet se je nadalje odločil, da za dobo dveh let sprejme v službo geometra in uradnico ter je odobril podporo dijakom srednjih in višjih šol v znesku 314.000 lir.

Vestnik v celoti ponatiskuje intervju z

deželnim poslancem dr. Dragom Štoka, ki je bil objavljen v velikonočni številki Novega lista. Daljše poročilo je posvečeno zadnjemu obisku delegacije Narodnega sveta koroških Slovencev v naši deželi, ki je med drugim obiskala tudi Števerjan in se na kraju samem seznanila z narodnim in političnim položajem v tej slovenski občini. Krajši članek govori o nedavnem mladinskem deželnem kongresu Slovenske skupnosti v Gorici, kjer je pri pripravi vneto sodelovala tudi števerjanska mladina. Kratka notica nas obvešča, da sta trenutno odprti v Števerjanu dve »osmici«, pri družini Mužič v Dvoru in pri družini Marega v Kankenh.

Ada Gabrovec v daljšem spisu govori o doživljanju cerkvenih praznikov v nekdanjih časih, podobnega značaja je tudi zanimiv dopis domačinke Milke Miklus.

Nova šikaniranja v Ukvah

Zadeva bi bila komična, če žal ne bi bila resnična

Vse kaže, da določenim krogom v Ukvah in v Kanalski dolini še vedno gre hudo na živce pobuda ukvanskega župnika Maria Garjupa o tečaju slovenskega jezika za osnovnošolske otroke iz njegove župnije. Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Štoka je 14. t.m. naslovil na predsednika deželne odbora Comellija vprašanje, iz katerega izhaja, da je župnik Mario Garjup še vedno predmet šikaniranja, kar je vsekakor nedopustno. Konec letošnjega januarja je župnik dostavil didaktičnemu ravnatelj-

stvu na Trbižu in županstvu v Naborjetu prošnjo za uporabo učilnice v ukvanski osnovni šoli, ki se zaradi potresa nahaja v montažni hiši. Učilnico je potreboval tako za učenje krščanskega nauka kot za tečaj slovenskega jezika. Prošnjo so ugodno rešile tako šolske oblasti kot občinska uprava. Zgodilo pa se je, da je že dvakrat v tem mesecu bila učilnica zaklenjena, tako da otroci in župnik niso mogli vanjo.

Zaradi zaklenjene učilnice so si otroci sami prvič tako pomagali, da so vanjo zlezli skozi priprto okno in njihovem zgledu je sledil tudi župnik Garjup. Kmalu nato pa se je v učilnici pojavila učiteljica Broccaioli, ki poučuje v tem šolskem razredu in ki je že ob prvem tečaju slovenščine jasno pokazala, da ji ta pobuda nikakor ni všeč (spomnimo se samo, kako je prijavila župnika sodišču, obravnave pa ni bilo zaradi poravnave spora). Broccaiolijeva je vprašala, kako so sploh mogli vstopiti v razred, če so bila vrata zaklenjena. Ko je slišala odgovor, pa je zagrozila, da se zadeva ne bo s tem zaključila.

Drugič je učilnica bila zaprta 11. aprila. Pred šolskim poslopjem so se zbrali starši in odločno protestirali ter nato imeli tudi

(Dalje na 7. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova knjiga Borisa Pahorja »Spopad s pomladjo«

Ne vemo, kakšno dokončno sodbo o Borisu Pahorju kot pisatelju si bo izoblikovala bodoča slovenska zgodovina, a nedvomno bo pozitivna; uvrstiti ga bo morala med najbolj žive in pristne pojave in glasove sodobne slovenske literature in kulturne zavesti. Predvsem pa mu bo morala priznati nekaj, kar je danes zelo, zelo redko: pogum. Pogum do iskrenosti, pogum za tveganje. Med tako tveganje pa spada tudi izdajanje knjig in revij v samozaložbi. Pahor ima ne le pogum, da pove oziroma zapiše, kar misli, ampak tudi pogum, da sam plača natis svoje misli oziroma besede.

Nov dokaz tega je nova, že tretja izdaja romana »Spopad s pomladjo«, ki jo je izdal pred kratkim v Trstu v samozaložbi. Lepo opremljena knjiga šteje 333 strani in predstavlja verjetno dokončno verzijo tega romana. Kot vsak pravi pisatelj namreč tudi Pahor ni nikoli dokončno zadovoljen s svojim delom in stalno stremi po tem, da bi ga še izboljšal, ga vsaj izpopolnil, če ga že ne more napraviti popolnega. Tako je ponovno izpopolnil tudi to izdajo romana, ki je nosil pri prvih dveh izdajah naslov »Onkraj pekla so ljudje«.

Sam pravi v kratki uvodni besedi o tem: »Ob izidu te knjige sem svojim bralcem dolžen dve pojasnili. Predvsem moram razložiti, da se mi je dosedanji naslov romana, to je »Onkraj pekla so ljudje«, s časom zazdel preveč neizpodbiten, kajti tudi upravljavci taborišč, katerih se je junak tega spisa rešil, so bili, čeprav skaženi, še zmeraj ljudje. Zato sem se za to tretjo izdajo romana odločil, da mu vrnem naslov, ki ga je imel, ko je komaj nastajal. Kakšenkrat se namreč človeku le posreči, da spozna pravo vrednost tega, čemur se je nekoč preneglo

odrekel. Drugo pojasnilo pa se tiče same izdaje te knjige. Ko sem namreč dal iz rok »Zatemnitev«, sem se zavedel, da se dovršen del bralcev tega dela ne bo mogel spoznati z vsebino romana, ki je nadaljevanje »Zatemnitev«, četudi je prvič izšel sedemnajst let pred njo. Zato sem se odločil za ponatis pričujočega romana, kateremu sem nekaj poglavij docela spremenil, da sem jih uglasil z »Zatemnitvijo«.

Ko beremo roman »Spopad s pomladjo«, se zavemo, da je kljub vsemu to predvsem ljubezenski roman, eden najlepših in najbolj »evropskih« slovenskih ljubezenskih romanov, najbolj iskrenih in sproščenih, pa tudi realističnih; osnovna tema v njem je ljubezen med mladim tržaškim Slovincem in mlado Francozinjo Arlette, dekletom z zlatimi lasmi. Pravzaprav je ona tista, ki ga vodi s svojo ljubeznijo in mu kaže pot nazaj v življenje, nazaj v veselje do življenja in življenjskega boja, potem ko je duševno skoraj umrl v peklju koncentracijskega taborišča in v mori boleznih, s katero se je vrnil iz njega. Pahorjevi prijemi pri izpopolnjevanju romana so v pravilnem spoznanju, da je ljubezen važnejša od opisov in spominov smrti, dopolnili in napravili bolj polnokrvne prav ljubezenske prizore. Lahko se reče, da je to sploh najboljši slovenski ljubezenski roman, najmanj naiven in najbolj odkrit, čeprav tudi najbolj nežen.

To je ena tistih žal še preveč redkih slovenskih knjig, ki bi jih kritik lahko priporočil za prevod v kak svetoven jezik. In niti malo ni slučaj, da je prišla taka knjiga iz rok Borisa Pahorja, enega izmed najbolj evropsko razgledanih med današnjimi slovenskimi pisatelji.

Revija »Integral« posvečena Edvardu Kocbeku

V Trst je prispela aprilska in majska številka dunajske revije »Integral«. Ta številka je posvečena v veliki meri slovenskemu pisatelju Edvardu Kocbeku, katerega fotografija krasno naslovno stran. Uvodni članek o Kocbeku je napisal Lev Detela. Svoj članek začena z besedami: »Edvard Kocbek, rojen leta 1904 v Vidmu ob Ščavnici (Slovenija), pesnik, prozaist, filozof, prevajalec in politični mislec, je najpomembnejši mož sodobnega slovenskega duhovnega sveta in ena najpomembnejših osebnosti krščansko-socialistične ideje v današnji Evropi. Carl Gustav Ströhm je ob Kocbekovi 70-letnici naglasil, da bi bila temu nenavadnemu možu — če bi bil Francoz, Britanec ali Nemeč — svetovna literarna slava ali vsaj pozornost gotova«. Nato navaja Lev Detela glavne Kocbekove življenjske podatke in življenjske postaje ter izkušnje.

Uvodnik o Kocbeku, ki ima naslov »Etika kot sredstvo za odpor proti politični manipula-

ciji«, obsega skoro štiri in pol strani ter je opremljen z zemljevidom Slovenije in s Kocbekovimi fotografijami. Končuje se z ugotovitvijo da so Kocbekovi problemi pogosto sicer slovenski in jugoslovanski državni oziroma nacionalni problemi, vendar pa so tudi evropsko usmerjeni in pomembni tako tudi za širši svet.

Revija prinaša tudi več odlomkov iz Kocbekovih del v nemškem prevodu, iz »Tovarišije« in »Črne Orhideje« in tri pesmi.

Revija prinaša poleg tega še daljši članek znanega švicarskega časnikarja Balvanyja o jugoslovanskih odnosih do Sovjetske zveze, kritičen članek o hrvaški politiki v begunstvu, reportažo o tem, kako so stalinisti leta 1948 prevzeli oblast na Češkoslovaškem, članek o filozofu Nikolaju Berdjajevu in še več krajših prispevkov ter zapiskov.

Revijo »Integral« je dobiti tudi v Trstu in sicer v kiosku pri postaji openskih avtobusov na trgu Oberdan.

Bo Cossiga odstopil?

■ nadaljevanje s 3. strani

katere je bila oblečena skupina, ki je ugrabila Mora.

Res, da so krivi tudi sostanovalci v hiši, ki niso javili skrivnostnega para, ki je stanovan v hiši, a še bolj so krivi tisti, ki so imeli ves čas na skrbi vodstvo preiskave, pa se niso pobrigali, da bi bili vnesli vanjo sistematičnost ali vsaj neko načrtnost in temeljitost. Zakaj niso pregledali sumljivih stanovanj, vsaj v okolici ulice Fani? Zakaj se niso pobrigali, da bi zvedeli, kdo so stanovalci v njih?

Glavni krivec je seveda notranji minister Cossiga, ki ima v rokah vse niti preiskave. Hude slutnje so obhajale kritično javnost že pri poslušanju njegovih širokoustnih, a vedno nejasnih izjav o preiskavi. Zakaj ni razpisal nobene nagrade za tiste, ki bi prijavili krivce? Marsikdo je moral vedeti zanje. Zakaj ni zagotovil takim ljudem varnosti in imunitete?

Kot znano, je bil minister Lattanzio prisiljen odstopiti kot obrambni minister zaradi Kaplerjevega pobega, ki pa je bil popolnoma nevažna zadeva v primerjavi s strahotnim pomenom Morove ugrabitve in važnostjo učinkovite preiskave o njej. Zato bi bilo edino primerno, da bi Cossiga takoj odstopil in prepustil svoje mesto kakemu bolj odločnemu in sposobnemu človeku, ki bi končno dal preiskavi tisti zagon in učinkovitost, kot sta potrebna.

—o—

S TRŽAŠKEGA

ČESTITAMO

Primorski dnevnik je v petek, 14. t.m., obhajal častitljiv jubilej. Ta dan je namreč izšla njegova 10.000 številka. Za ta pomemben jubilej iskreno čestitamo urednikom, tiskarjem in Založništvu tržaškega tiska z iskrenimi voščili za nove uspehe.

Uredništvo in uprava Novega lista

—o—

RAZSTAVA DOKUMENTOV

V petek, 21. aprila 1978, ob 20. uri bodo odprli v Prosvetnem domu na Opčinah razstavo pisem in dokumentov iz koncentracijskih taborišč in iz ujetništva (zbrala Mila Daneu - Perco)

—o—

V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV bosta nastopila v ponedeljek, 24. t.m. zvečer pesnik MIROSLAV KOŠUTA, ki je dobil Prešernovo nagrado za zbirko »SELILCI«, in slikar KLAVDIJ PALČIČ, ki jo je ilustriral. Začetek ob 20.15.

—o—

NAŠE GLOBOKO SOŽALJE

Kolegice in uredniki časnikarskega oddelka Radia Trst A izražajo gospodični Berti Vremec in vsej družini globoko sožalje ob smrti očeta. Sožalju se pridružuje Novi list.

ISKRENO SOŽALJE

Cerkveni pevski zbor na Opčinah izreka svoji zvesti članici Berti Vremec iskreno sožalje ob smrti dragega očeta.

PROSTOR MLADIH

»Ne smem biti le človek iz črede...«

Pred seboj imamo 6. številko skavtskega mesečnika »Jambor«, ki se začneja z uvodnikom »Jurjevanje tako ali takole«. Kot znano, je jurjevanje velik skavtski praznik, ker nudi priložnost za množično skavtsko srečanje, »še večji pa zato — piše »Jambor« — ker z obljubo pristopijo v organizacijo novi člani. Ko dobi družina novega člana, je veliko veselje.« V članku najdemo tudi tele zanimive misli: »Brati, razmišljati, razmišljati, brati... Ne smem biti le človek iz črede, moram biti jaz. Ta moj jaz mora biti močna osebnost, ki naj čim manj kloni negativnim faktorjem in le uveljavlja vse, kar je pozitivnega... Napravil bom vsaj nekaj korakov na dan. K cilju bom gotovo došel, morda počasi, a brez vijug«.

Dobro bi bilo, če bi si vsa slovenska mladina in ne samo skavtska zadala tako nalogo: biti samostojen v mišljenju in vsak dan nekaj storiti da poboljša in izboljša sebe in svet okrog sebe ter da se skuša po svojih močeh, čeprav postopno, približati kakemu visokemu cilju.

Mesečnik prinaša tudi članek »Ob ugrabitvi Alda Mora«, kjer lahko preberemo ne navadno modre in aktualne besede, zlasti za take mlade ljudi: »V zvezi z Morovo ugrabitvijo se nam postavlja vprašanje demokracije. Če verjamemo vanjo, ne moremo nikoli sprejeti, da glasna in oborožena manjšina ustrahuje ostale prebivalce. Ljudska volja se mora uveljaviti preko zakonito postavljenih organov. To je težka pot, ki zahteva stalno prisotnost, zanimanje, trud. Vendar je le z dialogom, soodločanjem, prepričevanjem in s široko podporo mogoče trajno spreminjati družbo. V zgodovini se pojavijo tudi trenutki, ko je dovoljeno, celo potrebno, da svobodo branimo tudi z orožjem, da izpostavimo svoje življenje za pravico. Mora pa iti za utemeljene, zelo hude stvari, ne pa za sadove bolne fantazije osamljenih pustolovcev, za kar so se izkazali

Zadeva bi bila komična, če žal ne bi bila resnična

(nadaljevanje s 5. strani)

razgovor z naborjetskim županom Ehrlichom, ki so mu prav tako izrazili svoje ogorčenje zaradi dogajanja v Ukvah. Povedati je tudi treba, da je župnik Garjup o vsem takoj obvestil tako šolske oblasti kot občinsko upravo in videmskega nadškofa.

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti vprašuje deželni odbor, kaj namerava ukreniti, da se odpravijo primeri nestrpnosti na škodo slovenskega prebivalstva v Kanalski dolini.

S svoje strani pripominjamo, da bi bila zadeva v Ukvah naravnost komična, če ne bi žal nazorno kazala na vzdušje, ki vlada v Kanalski dolini, za kar nosijo odgovornost določeni politični krogi in tudi nekateri posamezniki, ki imajo ali potuho pri pristojnih oblasteh ali pa mislijo, da lahko delajo, karkoli se jim zljubi, v prepričanju, da se jim ni treba ničesar bati.

rdeči brigadisti v teh dneh, ko jih javno mnenje vsevprek obsoja. Nasilje pa se ne dogaja le s pouličnimi umori in mučenjem žrtev. Tudi na delovnem mestu, na šolskem zborovanju, na demonstraciji se kaj zlahka zgodi, da kdo prestopi s takoimenovano »svojo svobodo« meje, kjer se začneja svoboda drugega. Sveto nam mora biti življenje vsakega posameznika, sveta tudi njegova osebna svoboda, njegovo osebno dostojanstvo. Zato moramo biti povsod budni, da se vse to upošteva. Kajti iz majhnega izsiljevanja se mora roditi satanski »red«.

V članku pa je tudi rečeno: »Kdor noče revolucije, mora na dan z reformami — je

nekoč zapisal trezno misleč človek. Ne bomo zdaj opravičevali kriminalcev, zavedati pa se je treba, da ti najdejo plodna tla in pristaše v neurejenih razmerah, v družbi, ki se ni pogumno lotila reševanja kričečih krivic in javne ter zasebne nevzgojenosti.«

Neka skavtinja pa piše v članku »Ti si nekdo!«: »Nihče na svetu te ne more nadomestiti. Nihče od štirih milijard, ki trenutno živijo, nihče od tistih, ki so bili pred teboj tu, nihče od tistih, ki bodo prišli za teboj. Ti si nekdo! ... Gospod, daj, da se bomo zavedali svoje enkratnosti! Zahvaljujem se Ti za dar!«

Naj samo omenimo še nekatere druge prispevke: »Igrajmo na kitaro«, pomorski potopis Fabija Klariča, Skavtski križev pot na Veliki petek, tokrat na Repentabru, »Koroški obisk«, članek o našem Krasu in zgodba »Skrivnostni sledovi na gmajni« ter seveda zabavne rubrike.

Aprilska številka »Ognjišča«

V aprilski številki »Ognjišča« je na uvodnem mestu objavljeno pismo pod naslovom »Polovičnih kristjanov Cerkev ne potrebuje« (podpisala ga je neka Karmen), v katerem piše med drugim: »... Lahko rečem, da mi nič ne manjka. Vendar nisem srečna. Stara sem 15 let. Niham med vero in nevero. Ko sem bila mlajša, sem bila veliko bolj verna. Nisem dvomila v Cerkev, v Boga. Sedaj se me pa polaščajo dvomi. Veliko negativnih dejavnikov deluje na mene, moja vero: šola, knjige, revije, televizija...« Potem omenja, kako pri pouku o samoupravljanju ali pri drugih predmetih razlagajo, kako je nekda človek iz nevednosti pripisoval tisto, česar ni razumel, nadnaravnim silam, t.j. Bogu, medtem ko da zna znanost vse razložiti. »Velikokrat slišim kaj takega — pravi — in potem se me polotijo dvomi. Mislim, da veliko ljudi v teh letih pride v dvome, zato vseeno redno hodim k maši. Mislim si, če bi tudi to opustila, bi vse propadlo. Zgubila bi še to vero, ki jo imam. Velikokrat pa sem slišala duhovnika pridigati, da takih »polovičnih« vernikov Cerkev ne potrebuje.« Ali kaj, borim se za vero, da bi verjela v posmrtno življenje, za marsikaj, za kar sem v dvomih, ampak mi ne uspe. Tudi molim ne. Teško to priznam, ampak v pismu lažje. Kako naj bom verna, kako naj se z vsem srcem oprimem Kristusa? Tudi zame je trpel, ampak jaz sem ga razočarala. Sama ne najdem več poti«. Potem omenja še svoj moten odnos do staršev, s katerimi se ne zna pogovoriti o svojih problemih.

Oče urednik pa ji odgovarja — in to velja seveda tudi vsem drugim mladim, ki imajo enake ali podobne probleme, in takih je danes gotovo veliko: »Občudujem tvojo dobro voljo in tudi samokritičnost. Pri mladih zlasti tega drugega ne srečamo ravno pogosto. Zato sem še bolj prepričan, da boš svoje sedanje težave prebrodila. Ugovori proti veri, ki jih slišiš v šoli, so standardni, se pravi, da se več ali manj ponavljajo v istem »napevu«... Razumem, da na mladega človeka tudi take, čisto samovoljne splošne trditve lahko vplivajo, ker so pač izrečene od vzgojiteljev. Da so take trditve brez podlage, boš lahko tudi sama spoznala, če nekoliko razmisliš«.

Potem jo opozarja, da Cerkev niti v preteklosti ni želela držati ljudi v nevednosti, niti ne želi tega danes. Taki očitki na račun Cerkve sploh ne upoštevajo, da je ravno Cerkev prva

ustanavljala šole, da so duhovniki prvi pisali knjige in slovnice v narodnih jezikih. Tudi prve slovenske pisane besede (t.j. Brižinski spomeniki) so z verskega področja. »Ne vem — pristavlja oče urednik — koga potem mislijo imeti za norca vaši predavatelji s takimi trditvami, sebe ali vas. Najbrž nikogar, to je pač postala običajna »gramofonska plošča«, ki se jim zdi, da jo morajo od časa do časa zavrteti, če hočejo biti »na liniji«. Če boš pomislila tudi na to »ozadje«, potem ti bodo take izjave šle manj do živega«.

Menimo, pa, da bi bilo dobro, če bi ji bil oče urednik odgovoril tudi na pritožbo glede očitkov duhovnika, da polovičnih vernikov Cerkev ne mara. Kajti jasno bi moralo biti, da Cerkev še posebno išče slabe »kristjane, grešnike, dvomljivce in druge, ter jih vabi k sebi, v duhu Jezusovega nauka. Odbijanje kristjanov, ki se zdijo mlačni, je trdosrčnost in ošabnost, nekak fanatizem, ki spominja na fanatizem političnih in ideoloških fanatikov ter na njihovo organizatorično in totalitaristično manjso. Tega v Cerkvi ne bi smelo biti.

V tej številki »Ognjišča« najdemo poleg tega še več drugih verskih člankov in nekaj leposlovja, pesmi in črtic, Velikonočni pismi staršem, daljši članek s slikami o Jeruzalemu, članek o katedrali v Ogleju, roman in lep lepak (»poster«) Jezusove glave iz Zeffirellijevega filma.

—o—

GLASBENA MATICA

Sezona 1977-78

Deveti abonmajski koncert

V petek, 21. aprila 1978, ob 20.30
v Kulturnem domu

PEVSKI ZBOR »JOŽA VLAHOVIČ
IZ ZAGREBA

Dirigent: EMIL COSSETTO

Rezervacije, prodaja vstopnic v pisarni GM (Ul. R. Manna 29, tel. 418605) in eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Zakaj je veliko samomorov v visoko omikanih državah

Znano je, da spada Slovenija s svojim zamestvom med tiste dežele oziroma države na svetu, kjer je največ samomorov. Sociologi, statistiki, teologi in vzgojitelji ter sploh vsi tisti, ki se jih ta problem tiče ali jim gre k srcu, so že veliko razpravljali o tem, kje je vzrok, da je največ samomorov prav v državah, ki so med najbolj omikanimi na svetu in kjer je tudi moralna raven ljudstva visoka. To se lahko reče tudi za Slovenijo. Pravega vzroka še niso odkrili. Kako si naj namreč razlagamo dejstvo, da je v Evropi največ samomorov v državah, kot so Finska, Švedska, Danska, Avstrija, Madžarska in kot rečeno Slovenija, med tem ko jih je sorazmerno veliko manj v revnih in zaostalih državah oziroma predelih kot npr. v Španiji, južni Italiji, Grčiji, v Srbiji in drugih jugoslovanskih deželah, na Irskem in Portugalskem.

Nekateri skušajo to razložiti z vero, češ omenjene sredozemske dežele so katoliške in katoliška vera daje ljudem bolj vedro zavest in gledanje na življenje kot protestantizem. Toda Slovenija, Avstrija in Madžarska so po večini katoliške dežele. Tudi podnebje ne more biti vzrok, kajti v drugih deželah, ki imajo podobno podnebje, ni toliko samomorov. Spet drugi si razlagajo veliko število samomorov z zgodovinskimi vzroki ali z narodnim značajem. Kot rečeno, čisto zadovoljivega odgovora ne zna dati nihče.

Mogoče imajo še najbolj prav tisti, ki pravijo, da izvira nagib za samomor iz pomanjkanja življenjskega veselja in naveličanosti oziroma dolgočasnosti. Ljudje, ki se čutijo obdani od nekakega nevidnega zidu, od nevidne ječe, iz katere ne najdejo izhoda in si ne znajo pomagati, skušajo uiti v prostost skozi vrata smrti. S tem se obenem maščujejo nad samim seboj zaradi lastne frustriranosti, nesposobnosti za življenje in nad svojim okoljem. To pa odgovarja načinu življenja, kakor ga žive narodi, kjer je največ samomorov. Sorazmerno visoka omika preprečuje ljudem, da bi se vdajali preprostim oblikam veselja in življenjske zadoščenosti, kot ju pozna oziroma uživa

npr. prebivavec kake revne afriške ali azijske dežele ali tudi prebivavec revnega evropskega juga, če se enkrat res do sitega naje, ali napleše ali napoje, porazgovori ali dobro odpočije in naspi po težkem telesnem delu. Tisti preprosti ljudje so tudi ljubezensko bolj sproščeni. Prebivavci visoko omikanih dežel pa teh zadoščenj in užitkov ne poznajo več. Odrekajo se iz prestrogo in morda tudi napačno razumljenih verskih razlogov ljubezenskim užitkom, iz snobizma in egoizma družabnosti, preveč varčni in gospodarni so, da bi zapravljali denar za zabavo in razne vrste uživanja, vse vtaknejo v hišo, v hišno opremo, v drago obleko, v investicije, v avtomobile, nikoli pa se ne povesejo v sproščnem plesu na kaki prestosti ljudski veselici ali med mladino v plesni dvorani. Ukvarjajo se bolj s političnimi ideologijami in filozofijami kot z ljudmi. Nimajo več stika z naravo, skoro nikoli se ne dotaknejo nobene živali in ne vedo, kaj pomeni imeti rad živali in se veseliti zvestobe živali do človeka, lahko bi rekli: prijateljstvo med človekom in živaljo. Nobena stvar jih resnično ne veseli, vsega se kma-

lu naveličajo, celo igre s svojimi otroki. Prepustijo jih rajši celodnevni šoli. Egoizem jim ne da, da bi se veselili ali žalostili z drugimi ljudmi in narodi in jim pomagali ter si tako ohranili zanimanje za življenje. Nič jih resnično ne zanima, ničesar ne upajo, le bojijo se mnogočesa, od atomske bombe do brezposelnosti, inflacije in prihodnosti.

V njih ugaša življenjsko veselje in s tem tudi življenjski nagon. Vsiljuje se jim misel na smrt, ta misel je kot duševni rak, ki jih razjeda, dokler jih nekega dne ali neke noči ne premaga.

Zanimivo je, da spada med dežele z največjim deležem samomorov tudi najbogatejši del sveta, to je takoimenovana Nova Anglija, atlantska obala Združenih držav oziroma njen severni, najbolj omikani in razviti del. V Vermontu pride (po statističnih podatkih za leto 1977), 21,4 samomorov na 100.000 prebivalcev, v New Hampshiru 19,3, v Mainu 17,6, ameriško povprečje pa znaša 12,5. Tipični prebivavec tistih krajev, takoimenovani New Englander ali Yankee, je varčen in vztrajen, kar ga sicer napavlja za dobrega delavca, trgovca, podjetnika in sploh gospodarstvenika, a zaprtega vase in nedružabnega, kot trdijo zdravniki. Takšni pa smo tudi Slovenci. In to pelje k samomoru.

Premiki v tržaški Cerkvi in Slovenci

nadaljevanje s 4. strani)

misiji, ki je imela v sredo osmo zasedanje, prihaja tudi do napetosti, ker obstaja pri nekaterih, kljub dobri volji, neko osnovno, zelo značilno nerazumevanje, da med Slovenci in Italijani v Trstu ne gre le za kake jezikovne razlike, ki se premagujejo z ljubeznijo, ampak da želijo Slovenci ostati narodna skupnost s svojim življenjem tudi v skupaj krajevni Cerkvi.

Slovenci po posameznih komisijah se znajdejo pred konkretnimi vprašanji. Ker nočejo nastopati kot glasniki samih sebe, ampak kot predstavniki slovenske cerkvene skupnosti, se je pojavilo vprašanje, kako najti skupne predloge za dušnopastirska vprašanja, ki med Slovenci zahtevajo konkretne rešitve.

20. novembra lani je bilo zborovanje predstavnikov slovenskih župnij in verskih organizacij. Takrat je bilo sklenjeno, da Slovenci sodelujejo pri škofijskem zborovanju, o čemer ni bilo prej popolne enotnosti. Obenem so prisotni izrazili željo, da bi ob vsem tem delu tudi Slovenci imeli svojo notranjo versko prenovu, ki naj bi potekala vzporedno z zborovanjem, kjer bi bile slovenske energije usmerjene pač predvsem v prizadevanju za priznanje slovenskih pravic, za strukturne novosti in podobno.

Nastal je tako slovenski odbor za prenovu, ki dela samostojno in povezuje slovenske člane komisij. Na širšem srečanju 30. marca letos je bilo sklenjeno, da se na takih širokih srečanjih rešujejo odprta vprašanja in formulirajo konkretni skupni predlogi, ki naj jih slovenski člani škofijskih komisij uveljavljajo v svojih okoljih. To pač zato, ker ni skupnega slovenskega verskega foruma, ki naj bi iskal smerice za stališča, ki so nemalokrat precej neenotna pri različnih komponentah slovenskega verskega občestva na Tržaškem.

Prihodnje tako srečanje bo 26. aprila v Marijinem domu v Trstu. Na dnevnem redu bo verjetno vprašanje personalne slovenske župnije za središnji del Trsta, o čemer tečejo razprave že več let. I. J.

—o—

NAŠE SOŽALJE

Časnikarju Bojanu Brezigarju, pokrajinskemu svetovalcu v Trstu, izrekamo globoko občuteno sožalje ob smrti drage matere gospe Božene.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77.21.51

Odločen nastop Georgijcev...

(Nadaljevanje s 3. strani)

je sodelovalo nekaj sto (po drugih virih nekaj tisoč) ljudi, predvsem univerzitetnih študentov. Bilo je dosti policije in baje tudi di vojske, vendar nista nastopili in baje ni bil nihče aretiran. Končno je sam prvi sekretar partije Edvard Ševardnadze naznanil mladim demonstrantom sklep partije, da pusti v veljavi stari člen ustave glede jezika, in šele takrat so se demonstranti razšli. Plenum je res odobril spremembo nove ustave, ki jo je predložil Ševardnadze. Nova ustava bo kmalu odobrena od vrhovnega sovjeta Georgije, če seveda ne bo posegla vmes Moskva. Sovjetska osrednja obveščevalna sredstva zadeve sploh še niso omenila.

V Armeniji (ki meji na Georgijo) so na

ljudski pritisk že prej sklenili ohraniti v ustavi člen, ki določa, da je armenski jezik uradni jezik v republiki. Kar pa zadeva druge sovjetske republike, z Litvo in Estonijo vred (vseh je 15), ne kaže, da bi si upale nastopiti za ohranitev lastnega narodnega jezika kot edinega uradnega jezika. Verjetno so njihova predstavništva in narodi že preveč ustrašeni, ali pa je vpliv rusčine že premočan, kot posledica dejstva, da je zaradi nagle industrializacije in iz strateških razlogov ravno tja usmerjen najmočnejši tok ruskih priseljencev in da je tja najbolj naperjen tudi politični pritisk moskovskega centralizma, glede na to, da so baltski narodi kazali v preteklosti največji odpor in strah pred porusenjem in težili po politični samostojnosti.